तद्दृष्टमनानन्दं गतोत्सवमिवाभवत् । नगरं हस्तिनपुरं सस्त्रीवृद्धकुमारकं ।
सर्व्वे चासन्निरुत्साहाः पाण्डवा यातमन्यवः । कुन्त्या हीनाः सुदुःखार्त्ता वत्सा इव विना कृताः ।
धृतराष्ट्रस्तु तेनाह्ना गत्वा सुमहदन्तरं । ततो भागीरथीतीरे निवासमकरोत् प्रभुः । ५१०
प्रादुष्कृता यथान्यायमग्नयो वेदपारगैः । व्यराजन्त द्विजश्रेष्ठैस्तत्र तत्र तपोवने ।
प्रादुष्कृताग्निरभवत्स च वृद्धो नराधिपः । स राजाऽग्नीन् पर्य्युपास्य कृत्वा च विधिवत्तदा ।
सन्ध्यागतं सहस्रांशुमुपातिष्ठत भारत । विदुरः सञ्जयश्चैव राज्ञः शय्यां कुशैस्ततः ।
चक्रतुः कुरुवीरस्य गान्धार्य्याश्चाविदूरतः । गान्धार्याः सन्निकर्षे तु निषसाद कुशे सुखं ।
युधिष्ठिरस्य जननी कुन्ती साधुव्रते स्थिता । तेषां संश्रवणे चाशु निषेदुर्विदुरादयः । ५१५
याजकाश्च यथोद्देशं द्विजा ये चानुयायिनः । प्राधीतद्विजमुख्या सा संप्रज्वलितपावका ।
बभूव तेषां रजनी ब्राह्मी प्रीतिविवर्द्धिनी । ततो रात्र्यां व्यतीतायां कृतपूर्व्वाह्णिकक्रियाः ।
कृत्वाऽग्निं विधिवत् सर्व्वे प्रययुस्ते यथाक्रमं । उदङ्मुखा निरीक्षन्त उपवासपरायणाः ।
स तेषामतिदुःखोऽभून्निवासः प्रथमेऽहनि । शोचतां शोच्यमानानां पौरजानपदैर्जनैः ।
इति श्रीमहाभारते आश्रमवासिके पर्व्वणि आश्रमवासपर्व्वणि अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततो भागीरथीतीरे मेध्ये पुण्यजनोचिते । निवासमकरोद्राजा विदुरस्य मते स्थितः । ५२०
तत्रैनं पर्य्युपातिष्ठन् ब्राह्मणा वनवासिनः । क्षत्रविट्शूद्रसंघाश्च बहवो भरतर्षभ ।
स तैः परिवृतो राजा कथाभिः परिनन्द्य तान् । अनुजज्ञे सशिष्यान् वै विधिवत् प्रतिपूज्य च ।
सायाह्ने स महीपालस्ततो गङ्गामुपेत्य च । चकार विधिवत् शौचं गान्धारी च यशस्विनी ।
ते चैवान्ये पृथक् सर्व्वे तीर्थेष्वाप्लुत्य भारत । चक्रुः सर्व्वाः क्रियास्तत्र पुरुषा विदुरादयः ।
कृतशौचं ततो वृद्धं श्वशुरं कुन्तिभोजजा । गान्धारीञ्च पृथा राजन् गङ्गातीरमुपानयत् । ५२५
राज्ञस्तु याजकैस्तत्र कृतो वेदीपरिस्तरः । जुहाव तत्र वह्निं स नृपतिः सत्यसङ्गरः ।
ततो भागीरथीतीरात् कुरुक्षेत्रं जगाम सः । सानुगो नृपतिर्वृद्धो नियतः संयतेन्द्रियः ।
तत्राश्रमपदं धीमानभिगम्य स पार्थिवः । आससादाथ राजर्षिं शतयूपं मनीषिणं ।
स हि राजा महानासीत् केकयेषु परन्तप । स पुत्रं मनुजैश्वर्य्ये निवेश्य वनमाविशत् ।
तेनासौ सहितो राजा ययौ व्यासाश्रमं प्रति । तत्रैनं विधिवद्राजा प्रत्यगृह्णात् कुरूद्वहं । ५३०
स दीक्षां तत्र संप्राप्य राजा कौरवनन्दनः । शतयूपाश्रमे तस्मिन्निवासमकरोत्तदा ।
तस्मै सर्व्वं विधिं राज्ञे राजा चख्यौ महामतिः । आरण्यकं महाराज व्यासस्यानुमते तदा ।
एवं स तपसा राजा धृतराष्ट्रो महामनाः । योजयामास चात्मानं तांश्चाप्यनुचरांस्तदा ।
तथैव देवी गान्धारी वल्कलाजिनधारिणी । कुन्त्या सह महाराज समानव्रतचारिणी ।
कर्म्मणा मनसा वाचा चक्षुषा चैव ते नृप । संनियम्येन्द्रियग्राममास्थिते परमं तपः । ५३५
त्वगस्थिभूतः परिशुष्कमांसो जटाजिनो वल्कलसंवृताङ्गः । स पार्थिवस्तत्र तपश्चचार महर्षिवत्तीव्रमपेतमोहः ।